

Scherven van een kinderziel

Scherven van een kinderziel

Auteur
Cédric Vanbeveren

Scherven van een kinderziel

Auteur: Cédric Vanbeveren

Eerste druk: juli 2026

© 2026 Cédric Vanbeveren

Alle rechten voorbehouden

ISBN: 9789465540993

Omslagontwerp: Cédric Vanbeveren

Uitgegeven in eigen beheer via Brave New Books

www.cedricvanbeveren.com

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Voor Fay,
die mij leerde voelen.

En voor onze twee wonderen,
die nooit zullen weten hoe het anders had
kunnen zijn.

Een De bel

Zacht ruiste de televisie op de achtergrond, een herhaling van een oude Vlaamse politieserie die hij al drie keer had gezien. Hij kende de wendingen, wist wie de dader was nog voor de eerste dode viel, en toch liet hij het beeld maar branden. Niet om te kijken. Om er iets te horen dat níét het huis zelf was. Het blauwe licht flikkerde over de muren van zijn kleine slaapkamer, kroop over de rug van zijn schoolboeken, over de posters die hij ooit had opgehangen en waar zijn ouders niets van hadden gezegd — niet goed, niet slecht, gewoon niets.

Buiten was het al donker geworden. De herfstlucht hing zwaar en nat tegen het raam, een grijze film waardoor de straatlantaarn maar half doorkwam. Casper lag half onder een deken, half erboven, de afstandsbediening rusteloos in zijn hand geklemd. Zijn duim gleed werktuiglijk over de knopen zonder in te drukken. Beneden hoorde hij het gedempte ruisen van een tweede toestel, en de geur die door de vloer omhoog sijpelde: sigarettenrook, koud en oud, de geur van zijn moeder op de zetel. Ze lag daar zoals ze er elke avond lag, de asbak binnen handbereik, de afstandsbediening als een verlengstuk van haar vingers. Ze verroerde amper. Dat wist hij zonder te kijken.

Alles leek zoals elke andere avond. Stil. Gesloten. Op slot.

Het was een stilte waar hij aan gewend was zoals je went aan een geluid dat nooit stopt — het tikken van een klok, het zoemen van een lamp. Je hoort het niet meer, tot het even wegvalt. En dan besef je pas hoe zwaar het al die tijd op je had gedrukt.

Tot plots de bel ging.

Eén schrille toon, snijdend door het huis, en zijn lichaam reageerde nog voor zijn gedachten dat deden. Zijn hart sloeg één keer over, hard, alsof het tegen zijn ribben stootte en dan een tel bleef hangen in het niets. De afstandsbediening viel bijna uit zijn hand. Hij ging rechtop zitten, roerloos, de adem ingehouden, luisterend naar wat er ná de bel zou komen. Want in dit huis was een geluid nooit zomaar een geluid. Een bel was een indringer. Een bel betekende dat iemand van buiten iets van de wereld naar binnen bracht — en dat wat naar binnen kwam, moest worden weggewerkt.

Voorzichtig kwam hij overeind. Hij zette zijn voeten geluidloos op de koude vloer, sloop naar het raam, schoof met één vinger het gordijn een kier open. Zijn beweging was die van iemand die niet gezien wil worden, ook niet door de nacht.

Daar beneden, in de vuilgele kegel van de straatlantaarn, stond iemand die hij herkende. Een jongen van zijn klas. Een vriend, als je dat woord kon gebruiken voor iemand met wie je tussen twee lessen door lachte, met wie je een broodje deelde op de speelplaats, maar die je nooit echt binnenliet. Casper had niemand echt binnengelaten. Dat had hij nooit geleerd. En nu stond die jongen daar, met opgetrokken schouders tegen de kou, en drukte hij nog eens op de bel omdat de eerste keer niets had opgeleverd.

Casper slikte. Zijn keel was droog geworden, van het ene op het andere moment, alsof iemand er zand in had gestrooid.

Wat deed die hier?

Er was geen reden tot paniek. Dat hield hij zichzelf voor, met een stem die vanbinnen klein en zonder overtuiging klonk. Een klasgenoot die aanbelt is het gewoonste van de wereld. In andere huizen. In huizen waar deuren open konden, waar aan tafel gelachen werd, waar een vriend die langskwam een reden was om blij te zijn en niet om bang te worden. Maar dit was zijn huis. En in zijn borst kroop een benauwdheid omhoog die zich niets aantrok van redelijkheid. Zijn ribbenkast voelde te klein voor wat erin zat. Zijn handen werden klam.

Wat was dit? Angst? Schaamte? Een soort boosheid die geen richting kende? Hij wist het niet. Hij wist het nooit. Niemand had hem ooit geleerd om de dingen die in hem woelden een naam te geven. Thuis waren gevoelens iets wat je opborg, diep onder je huid, ergens waar niemand ze kon vinden — tot ze vanzelf verdampten, of dat dacht je toch. Je slikte ze in zoals je een te grote hap inslikt: met moeite, met pijn, en dan deed je alsof er niets was gebeurd.

Maar dit gevoel bleef hangen. Het verdampte niet. Het zwol aan.

En toen hoorde hij het. Voetstappen op de trap. Snel en zwaar, elke tree een doffe klap, vastberaden als een naderend onheil. Hij kende dat ritme. Hij kende het uit duizend avonden. Het was het geluid van zijn vader die niet aarzelde, die geen tussenstap kende tussen beslissen en doen. Casper verstijfde bij het raam. Hij had het gordijn nog in zijn hand, en hij durfde het niet los te laten, alsof die dunne stof hem iets te verbergen gaf.

Beneden werd de voordeur opengegooid. Niet geopend — opengegooid, met een ruk die door de gang moest hebben getrild.

“Is Casper thuis?” Hij hoorde de stem van zijn vriend door de vloer heen, wat onwennig, wat te hoog, een stem die aftastte of hij welkom was.

“We zijn aan het eten.” De stem van zijn vader was kort en vlak, zonder een greintje beleefdheid, zonder de kleine omwegen die mensen normaal nemen om elkaar niet te kwetsen. “En in de toekomst hoeft je hier niet meer te komen.”

Er viel geen tweede zin. Er was geen tweede zin nodig.

De deur viel dicht met een klap die tot in Caspers ribben dreunde. Hij voelde het niet met zijn oren maar met zijn lichaam, een dreun die door de muren trok, door de vloer, door zijn borstbeen, en die daar bleef nazinderen lang nadat het geluid al was weggestorven. Buiten zag hij, in de gele kegel, de jongen even blijven staan. Een schouder die zakte. Een hoofd dat een halve draai maakte, alsof hij nog iets wilde zeggen tegen een deur die al gesloten was. Toen draaide hij zich om en liep hij weg, de schemering in, tot de nacht hem opslokte.

*

Casper wist niet hoe lang hij daar bleef staan. Versteend bij het raam, het gordijn nog tussen zijn vingers, terwijl de stem van zijn vriend nog nagalmde in zijn hoofd — *Is Casper thuis?* — en de vlakke woede van zijn vader nog door de muren trilde. Hij voelde zich klein. Niet klein zoals een kind klein is naast een volwassene, maar klein zoals iets krimpt dat te lang in de kou heeft gestaan. Alsof hij vanbinnen ineenschrompelde, zich terugtrok in een steeds kleinere ruimte, tot er bijna niets meer van hem overbleef.

Wat had hij verkeerd gedaan? De vraag draaide in cirkels en vond geen uitweg. Hij had die jongen niet gevraagd om te komen. Hij had niets gedaan. En toch voelde het alsof de schande de zijne was, alsof het aan hém lag dat iemand had durven aanbellen, alsof zijn bestaan de aanleiding was voor de klap van die deur. Waarom mocht hij geen vrienden thuis? Waarom was dat zo'n zonde, zo'n bedreiging? Hij had er nooit een antwoord op gekregen, want de vragen die er echt toe deden werden in dit huis nooit gesteld, laat staan beantwoord.

Het avondeten werd opgediend zonder woorden.

Toen zijn moeder riep dat het klaar was — één woord, kort, alsof het haar moeite kostte — voelden zijn benen als lood terwijl hij de trap af ging. Elke tree kostte hem iets. Hij hield zich vast aan de leuning, niet omdat hij dreigde te vallen, maar omdat zijn lichaam houvast zocht en het nergens anders vond. In de keuken hing de damp van de aardappelen boven de tafel. Zijn vader zat al, recht, de handen naast zijn bord. Zijn moeder schoof haar sigaret in de asbak en kwam met tegenzin van de zetel, de televisie liet ze aan, het blauwe geflikker bleef praten tegen een lege kamer.

Casper ging zitten en probeerde zich klein te maken. Hij trok zijn schouders in, hield zijn blik op zijn bord, en hoopte met heel zijn wezen dat hij onzichtbaar zou zijn. Dat het eten voorbij zou gaan zoals zoveel etens voorbijgingen: in het geklik van bestek tegen porselein, in het schrapen van een stoel, in de zwaarte van niets zeggen.

Maar zijn vader keek hem aan. Strak, zonder te knippen, een blik die niets vroeg omdat hij al alles had beslist.

“Het moet stoppen dat ze hier komen aanbellen.” Zijn stem was laag en effen. “Er hoeven hier geen vrienden over de vloer te komen.”

Meer werd er niet gezegd. Geen uitleg. Geen gesprek. Geen ruimte voor een wedervraag. Alleen een bevel, neergelegd op tafel als iets wat niet ter discussie stond. Zoals altijd. Zijn moeder zei niets. Ze prikte in

haar eten, haar ogen ergens tussen haar bord en het geflikker in de andere kamer, en haar zwijgen was geen bescherming maar een instemming. In dit huis was zwijgen nooit neutraal. Zwijgen koos altijd een kant, en het koos nooit de zijne.

Casper knikte niet en schudde niet van nee. Hij at wat hij kon en liet de rest liggen, en toen hij eindelijk mocht opstaan van tafel voelde het alsof hij uit onder water opdook, happend naar lucht die er de hele tijd al was geweest.

*

Die nacht sliep hij nauwelijks. Hij lag op zijn rug, de deken tot aan zijn kin, en staarde naar het plafond waar de straatlantaarn een scheve, uitgerekte streep licht op had geworpen. Elke keer als hij zijn ogen sloot, hoorde hij het opnieuw. De bel. Die ene schrille toon. En daarna de klap van de deur, telkens weer, alsof zijn lichaam die dreun had opgeslagen en niet meer wist hoe het hem moest loslaten. Het was maar een geluid geweest. En toch had het iets in hem geraakt wat niet meer terug op zijn plek wilde. Hij draaide zich om, en om, en toen het buiten grijs begon te worden had hij het gevoel dat hij helemaal niet had geslapen, alleen maar had gewacht tot de nacht zou ophouden.

De volgende ochtend trok hij zijn jas aan met trillende handen. De rits wilde niet mee, gleed twee keer weg tussen zijn vingers, en hij vloekte binnensmonds op zichzelf. Hij wist wat hem te wachten stond. De blikken. De vragen. Of erger nog: het zwijgen, dat op school een andere klank had dan thuis, maar niet minder scherp sneed.

En hij kreeg gelijk.

Hij deed zijn best om die ochtend zijn klasgenoot te ontwijken. Hij koos een andere weg naar het lokaal, hield zijn ogen op de grond, verschool zich achter het opengeslagen deksel van zijn boekentas. Maar tussen de tweede en de derde les kwam de jongen toch op hem af. Zachtjes, maar rechtuit, zonder de omweg die Casper zelf altijd nam.

“Wat was dat gisteren?” Zijn stem was niet boos. Dat maakte het erger. “Is je vader boos op mij? Mag ik niet meer langskomen?”

Casper opende zijn mond. Er kwam niets. Hoe leg je iets uit wat je zelf niet begrijpt? Hoe geef je woorden aan een klap die je niet hebt gegeven, aan een woede die niet van jou is maar waar jij toch onder

gebukt gaat? Hij voelde de druk achter zijn ogen, de hitte in zijn keel, en hij slikte het weg zoals hij alles wegslikte.

De jongen bleef even zwijgen. Hij keek naar de grond, toen naar Casper, en toen zei hij iets wat insloeg als een mokerslag.

“Ik denk dat je vader gewoon iets tegen mij heeft.” Een aarzeling. “Omdat ik van een andere afkomst ben.”

Casper keek hem aan. Zijn lippen bewogen, maar er kwam geen geluid uit. Er was zoveel wat hij had willen zeggen — *nee, dat is het niet, mijn vader is tegen iedereen zo, het ligt niet aan jou* — maar hij wist niet of dat wel waar was. Hij wist het écht niet. En dat niet-weten was het ergste. Want misschien had zijn vriend gelijk. Misschien was dat het. En als het zo was, dan had Casper daar al die jaren naast geleefd zonder het te durven zien, zoals je naast een muur leeft en op den duur vergeet dat er ook een andere kant is.

De jongen wachtte nog even op een antwoord. Toen het niet kwam, knikte hij, alsof het zwijgen zelf een antwoord was, en liep hij weg.

Wat volgde waren weken van afstand.

Het gebeurde niet met woorden. Het gebeurde in het kleine. Klasgenoten die fluisterden en dan zwegen als hij langsliep. Blikken die net iets te lang bleven hangen of net iets te snel wegvluchtten. Een groepsopdracht waarbij de namen werden verdeeld en de zijne overgeslagen, tot de leerkracht hem er ergens bij plakte en niemand hem aankeek. Hij werd niet gepest — pesten zou aandacht zijn geweest, en aandacht was net wat er ontbrak. Hij werd overgeslagen. Weggelaten. Uitgegumd uit een groep waar hij nooit echt bij had gehoord.

Tijdens de speeltijd dwaalde hij alleen over de speelplaats. Geen hand op zijn schouder, geen vraag, geen oprechte blik. Maar dat was niet nieuw. Dat wist hij, en op een vreemde manier troostte het hem: stilte was al jaren zijn metgezel. Hij had hem niet gekozen, maar hij kende hem, en het bekende is altijd minder eng dan wat je niet kent.

Thuis veranderde er niets. Geen verontschuldiging, geen uitleg, geen woord meer over de jongen aan de deur. Het voorval loste op alsof het nooit had bestaan, alsof het enkel in Caspers hoofd had plaatsgevonden en hij het zelf had verzonnen. Dat was misschien wel het meest verwarrende van alles — dat de dingen die het diepst insneden, gewoon verdwenen, uitgewist alsof ze er nooit waren geweest. Alsof zijn herinnering het probleem was, en niet wat er werkelijk was gebeurd.

Maar iets was wél veranderd. In hem.

Hij begon zich nog verder terug te trekken. Tijdens de middagpauze zocht hij plekken op waar niemand kwam: achter de fietsenstalling, waar het naar roest en natte bladeren rook, onder een trap in de gang, in een leeg lokaal waar de verwarming tikte. Daar kon hij ademen. Ongestoord. Onzichtbaar. Hij leerde dat onzichtbaarheid een soort veiligheid was — dat wie niet gezien wordt, ook niet weggestuurd kan worden.

En hij begon te studeren zoals hij nog nooit had gestudeerd. Zijn rapporten begonnen uit te blinken, kolommen met hoge cijfers die zijn ouders nauwelijks een blik waardig keurden. Niet dat hij zo graag leerde. Het was geen honger naar kennis, geen droom van later. Het was houvast, en houvast was het enige wat telde. School was een manier om niet op te vallen thuis, om geen conflict uit te lokken, om onder de radar te blijven van een vader die overal een reden voor kon vinden. Goede punten betekenden rust. En rust — dat had hij intussen geleerd — was alles. Rust was het dichtste bij veiligheid dat hij kende.

En toch, die avond, die deur, die klap — iets was voorgoed verschoven.

Voor het eerst voelde hij het bewust, niet als een vaag onbehagen maar als een heldere, koude gedachte die zich niet meer liet wegduwen: *dit is niet normaal*. Dit huis was niet normaal. De angst die hem bij een bel de adem afsneed was niet normaal. Het feit dat een vriend voor de deur een bedreiging kon zijn, was niet normaal.

Maar weten dat iets niet normaal is, betekent nog niet dat je het kunt veranderen.

Niet als je twaalf bent.

Niet als je woont in een huis waar zwijgen en gehoorzaamheid wet zijn, en waar iedere vraag doodloopt tegen een gesloten deur.

Niet als je je kinderziel al zo vroeg hebt moeten verharderen om te overleven, dat je niet meer weet waar het harnas ophoudt en waar jij begint.

En nog lang daarna, elke keer als ergens een bel ging — in een winkel, bij iemand anders thuis, op een plek waar niets hem kon overkomen — sloeg zijn hart één keer over. Zijn lichaam onthield wat zijn hoofd probeerde te vergeten. Het onthield de bel. Het onthield de klap. En het bleef klaarstaan om te krimpen, lang nadat er niets meer was om bang voor te zijn.

Twee

De koude woonkamer

De woonkamer voelde altijd kouder dan de rest van het huis. Niet omwille van de temperatuur — de verwarming stond vaak op standje drie, en op winteravonden hing er een droge hitte die in je keel prikte. Het was iets anders. Iets wat je niet kon zien of aanraken, maar dat je voelde zodra je de drempel overschreed, zoals je een verandering in de lucht voelt vlak voor het onweer losbarst. Alsof de muren je vastgrepen en niet meer loslieten. Alsof de lucht zwaarder werd, drukkend, vol met woorden die nooit werden uitgesproken en die daarom bleven hangen, zwaar en muf, tussen de meubels.

Het was de plek waar alles zich afspeelde, en toch gebeurde er zo weinig. Waar samen zijn geen warmte betekende, maar een verplichting. Drie mensen in één ruimte, ieder in zijn eigen stilte gekeerd, en niemand die de moeite deed om die stilte te doorbreken — omdat iedereen allang wist dat het geen zin had. En voor Casper werd die stilte al op jonge leeftijd een tweede huid. Hij droeg ze zonder erbij na te denken. Hij wist niet eens meer dat er iets anders bestond.

Zijn moeder lag meestal languit in de zetel, één been over het andere, de televisie aan als een achtergrondgeruis dat nooit stopte. Tussen haar vingers rustte een sigaret, altijd, alsof die er hoorde, alsof ze zonder dat kleine vuurpunt niet compleet was. De rook kringelde loom omhoog, traag en onverstoorbaar, net als haar blik — afwezig, ergens gericht op een punt dat verder lag dan het scherm, verder dan de kamer, op een

plek waar ze liever leek te vertoeven dan hier, bij hen. Wanneer een sigaret opgerookt was, drukte ze de peuk uit in de asbak zonder haar ogen van het toestel te halen, tikte er een nieuwe uit het pakje, en klikte de aansteker aan met een gebaar dat ze duizend keer had gemaakt. Casper kon soms minutenlang in de deuropening blijven staan, wachtend tot ze zou opkijken, tot ze zou merken dat hij er was. Ze keek niet op. En na een tijd leerde hij dat wachten geen zin had, en ging hij weer weg zoals hij gekomen was: onopgemerkt.

Praten deed ze zelden. En als ze het deed, klonk het als een opdracht die geen antwoord verwachtte. *Haal eens wat drinken. Doe normaal. Zwijg. Niet morren.* De woorden waren kort, de toon hard, afgemeten. Niet uit kwaadaardigheid — dat begreep Casper pas veel later — maar uit een soort gemakzucht, een onvermogen om met zichzelf om te gaan, laat staan met een kind dat iets van haar nodig had. Haar stem kwam niet uit een plek van zorg. Ze kwam uit een diepe, onuitgesproken frustratie die nergens anders heen kon en die zich dan maar ontladde op wie het dichtst in de buurt stond. Casper leerde snel dat haar liefde, als het al liefde was, niet in woorden zat en niet in aanraking. Ze zat in stilte. In het feit dat er eten op tafel stond. In het ontbreken van geschreeuw op een goede dag. En het was aan hem om daar iets in te lezen wat op genegenheid leek.

Zijn vader was van een andere orde. Hij was een aanwezigheid die je altijd voelde, ook wanneer hij niets zei — en hij zei zelden veel. Hij vulde de ruimte zonder woorden, zoals een schaduw een kamer vult zonder ze aan te raken. Alles in huis draaide om orde. Om discipline. Om hoe het hoorde. Er was geen ruimte voor twijfel, geen plaats voor gevoelens, want gevoelens waren iets voor mensen met te veel tijd, of voor de zwakkeren. De regels werden nooit hardop uitgesproken en waren toch keihard, ingebrand in elke beweging van het gezin, in elk moment van de dag.

Die orde zat in de kleinste dingen. De afstandsbediening hoorde op de leuning van de zetel, niet op het salontafeltje. De schoenen stonden op een rij bij de deur, de neuzen dezelfde kant op. De krant lag opgevouwen op zijn vaste plek, en wie hem las, vouwde hem daarna weer dicht zoals hij hem had gevonden. Op een avond had Casper tijdens het eten zijn ellebogen op tafel gelegd, gewoon omdat hij moe was. Zijn vader had niets gezegd. Hij had alleen even opgekeken, een blik die maar een fractie van een seconde duurde en die dwars door je

heen ging, en Casper had zijn armen teruggetrokken alsof hij zich aan iets heets had gebrand. Zo werkte het. Geen uitleg, geen berisping. Alleen een blik die alles zei, en een kind dat leerde die blik te lezen nog voor de fout gemaakt was.

Als zijn vader zijn pintje op had, werd hij milder. Bijna joviaal, soms. Dan zakten zijn schouders wat, verzachtte de lijn rond zijn mond, en durfde je iets te zeggen zonder het gevoel dat je op eieren liep. Maar ook dan dreef elk gesprek vroeg of laat af naar zijn eigen wereld — vol oordelen, vol overtuigingen, uitgesproken in discussies waarin hij altijd, altijd het laatste woord moest hebben. Zijn woorden kwamen niet om te luisteren. Ze kwamen om op te leggen. En zo leerde Casper al vroeg dat spreken geen enkel nut had. Wat je ook zei, het veranderde niets. Het bevestigde alleen wie de baas was.

Heel soms, op een avond dat het pintje zijn werk had gedaan, gebeurde er iets zeldzaams. Dan vertelde zijn vader een verhaal uit zijn eigen jeugd — over een streek die hij had uitgehaald, een ongeval dat nog net goed was afgelopen — en dan klonk er zowaar iets in zijn stem wat op warmte leek. Casper zat er dan bij, muisstil, bang om te bewegen, alsof er een vogel op zijn hand was komen zitten die bij de minste beweging weer zou wegvliegen. Hij dronk die momenten in, sloeg ze op, koesterde ze in het geheim. Want ze bewezen dat het kón — dat er ergens onder al die orde een man school die ook anders was. Maar het duurde nooit lang. Een verkeerd woord, een lege fles, een programma dat hem tegenstond, en de kilte keerde terug alsof ze nooit was weggeweest. En juist omdat hij wist hoe het ook had kunnen zijn, deed de gewone toon des te meer pijn.

Wat mocht en wat niet mocht, dat wist hij voor hij het kon verwoorden. Geen speelgoed in de woonkamer — die ruimte was niet voor kinderen. Niet praten tijdens het eten. Geen vragen stellen als je het antwoord eigenlijk al hoorde te weten. Stil zijn was de norm en gehoorzaamheid de enige vorm van liefde die hij leerde herkennen. Geen schouderklopjes. Geen knuffel voor het slapengaan, geen hand die door zijn haar streek. Alleen de zekerheid dat hij eten op zijn bord had, een dak boven zijn hoofd, en dat hij zich moest gedragen. Daar moest hij dankbaar voor zijn. Dat werd hem ingeprent zoals je een kind leert dat het vuur heet is: zonder uitleg, gewoon door de brandwond.

Soms, diep in de nacht of heel vroeg in de ochtend, wanneer het huis nog sliep en de stilte als een dikke deken over alles lag, sloop hij zachtjes uit bed. Op zijn tenen, behoedzaam als een dief in zijn eigen huis, bewoog hij zich naar de trap. Bij elke tree hield hij zijn adem in, bang voor het kleinste gekraak dat hem zou verraden. Er was die ene nacht dat de derde tree van boven kraakte, luider dan ooit, een geluid als een schot in de stilte. Hij bevroor met één voet nog in de lucht, seconden die uren leken, wachtend op het klikken van een lichtknop, op voetstappen, op een stem die door de duisternis zou snijden. Er kwam niets. Alleen zijn eigen hart, dat hij hoog in zijn keel hoorde bonzen. Pas toen hij zeker wist dat het huis bleef slapen, durfde hij die ene voet weer neer te zetten. Hij moest alleen maar naar het toilet — meer niet — en toch voelde zelfs dat als een overtreding. Want als hij iemand wakker maakte, als de scherpe stem van zijn moeder plots door de duisternis zou snijden, dan wist hij niet wat er zou volgen. En het onbekende was altijd erger dan het bekende. Zo snel als hij kon, kroop hij daarna weer onder zijn deken. Dáár was het veilig. Dáár hoorde hij te zijn. Want 's nachts moest je slapen, en het moest muisstil zijn. Zelfs de gedachte om even naar de keuken te gaan voor een glas water was ondenkbaar. Die vrijheid bestond niet in dit huis. De nacht was van de regels, niet van de behoeften van een kind.

En toch was er die ene ochtend die iets lichts had moeten brengen, en die in plaats daarvan de kilte voorgoed in hem vastzette.

Het was Moederdag. Op school hadden ze in de weken ervoor geknutseld — met zorg, met een geheimzinnigheid die alleen kinderen kunnen opbrengen wanneer ze iets moois maken voor iemand van wie ze houden. Het lokaal had geroken naar houtlijm en verf, naar de zoete geur van leerlingen die te dicht op elkaar zaten. De juf had hem geholpen met het zaagje, haar hand over de zijne, en samen hadden ze een klein hartje uit een plankje gezaagd. Casper had het gladgeschuurd tot de randen niet meer prikten, had er bovenin een gaatje in geboord voor het ringetje, tot het een echte sleutelhanger was. Hij had het rood geschilderd, felrood, en er met de punt van het penseel kleine witte stippen op gezet, netjes verspreid, tot het hartje leek op een paddenstoel uit een prentenboek. Zo vrolijk. Zo zorgvuldig. Hij had zijn tong tussen

zijn tanden geklemd van concentratie, bang om buiten de lijntjes te gaan, en toen het droog was had hij het in zijn handen gehouden en gedacht: *dit gaat ze mooi vinden*. De hele dag op school had hij naar het einde van de lessen verlangd, met het hartje veilig weggeborgen, alsof hij een geheim droeg dat te groot was voor zijn kleine borst.

Hij droeg het de hele weg naar huis in zijn broekzak, zijn vingers er telkens omheen, om te voelen of het er nog zat. Thuis wachtte hij op het juiste moment. Toen zijn moeder in de zetel lag, de sigaret tussen haar vingers, het scherm flikkerend over haar gezicht, liep hij naar haar toe. Zijn hart bonsde, niet van angst dit keer, maar van iets wat op hoop leek. Hij hield het hartje omhoog, in het holletje van zijn hand, en zei zacht dat hij het voor haar had gemaakt.

Ze keek. Even. Een halve seconde, zonder haar hoofd echt te draaien, zonder haar ogen los te maken van het televisiescherm. De rook kringelde tussen hen in.

“Leg dat daar maar,” zei ze. Kortaf. En haar blik gleed alweer terug naar het scherm.

Geen glimlach. Geen knik. Geen hand die zich uitstreckte om het aan te nemen. Niets. De boodschap was zo helder dat er geen woorden voor nodig waren: het raakte haar niet. Het deed haar niets. Het felle rood, de witte stipjes, de uren zorg — het gleed van haar af zoals water van glas.

Casper glimlachte flauwtjes. Zoals hij dat had geleerd. Hij knikte alsof hij het begreep, alsof “leg dat daar maar” een normale reactie was op een cadeau, en legde het hartje op de vensterbank waar ze had geweest. Daar lag het. Een vrolijk klein ding op een koude plek.

Een paar dagen later keek hij ernaar uit een ooghoek, telkens hij de kamer binnenkwam, alsof het bewijzen moest dat het er nog toe deed. En op een ochtend was het weg. Hij zocht op de vensterbank, achter het gordijn, onder de tafel — niets. Niemand zei er iets over. Hij durfde het niet te vragen, want vragen betekende toegeven dat het hem raakte, en dat was misschien wel het gevaarlijkste van al. Dus zweeg hij, zoals altijd, en nam hij zich iets voor, stilletjes, ergens diep vanbinnen: dat hij nooit meer iets zou maken om te geven. Dat hij zulke dingen op zijn kamer zou houden, tussen zijn boeken en zijn spullen, waar hij nog zichzelf mocht zijn. Onzichtbaar. En vooral: niemand tot last.

Later, toen hij wat groter werd, begon hij zich stilletjes af te vragen of alle gezinnen zo leefden. Op zondagochtend zaten ze samen aan tafel met koffie, en de enige geluiden waren het tikken van een lepel tegen een kop, het ritselen van de krant, het gedempte praten van de televisie in de andere kamer. Drie mensen, elk met de blik verzonken in een vaag punt voorbij het raam, alsof daarbuiten een leven lag dat hen net ontsnapte. Niemand vroeg hoe de ander had geslapen. Niemand vertelde iets over de dag die kwam. De stilte was geen rust; ze was een gewoonte geworden, en gewoonten voelen op den duur aan als de natuurlijke gang van zaken, ook als ze dat niet zijn.

Op de speelplaats hoorde hij klasgenoten vertellen. Over gezelschapsspelletjes op vrijdagavond, over samen lachen om een film die ze te vaak hadden gezien, over vaders die vroeger mee naar het park gingen, die hen leerden fietsen met een hand op het zadel en dan loslieten zonder het te zeggen. Casper luisterde en glimlachte dan maar, knikte alsof hij het herkende, alsof ook hij zulke avonden kende. Op een keer vroeg een jongen uit zijn klas of hij eens kwam spelen na school, gewoon, zomaar. Casper voelde hoe iets in hem opsprong bij die vraag — en meteen daarna hoe het weer werd platgedrukt. “Misschien een andere keer,” zei hij, met precies dat lachje dat niets prijs gaf. Hij wist al dat het niet mocht, dat er thuis geen andere keer bestond, dat hij het niet eens hoefde te vragen. Je leert dat snel: lachen zonder iets te voelen. Het wordt een vaardigheid. Geen gave, maar een noodzaak. Een manier om niet op te vallen, om de vragen voor te zijn, om het gesprek weg te leiden van het huis waar hij vandaan kwam. Hij werd er goed in. Zo goed dat hij het na een tijd zelf bijna geloofde.

Eten gebeurde elke dag op hetzelfde tijdstip. Zeventien uur, om precies te zijn. Geen verrassingen, geen uitzonderingen, geen vragen. De klok bepaalde het ritme van het huis strakker dan welk woord ook. En je at wat de pot schafte. Lustte je iets niet, dan had je pech; zijn moeder vond dat gezeur en gezeur werd niet geduld. Hij herinnerde zich nog die keer met de spruitjes. Hij had geprobeerd — echt geprobeerd — maar zijn maag keerde zich om bij elke hap, en het lukte hem niet ze door te slikken. Zonder een woord werd zijn bord opnieuw volgescheppt. “Eten.” Eén woord, ijzig, neergelegd als een deksel op een pot. En hij

at. Traag, met tranen die stil over zijn wangen liepen en die niemand zag of wilde zien, terwijl de klok verder tikte en de anderen allang klaar waren en van tafel gingen. Er werd niet op hem gewacht. Er werd niet gevraagd waarom het niet ging. Hij had gewoon te doen wat hem was opgedragen. Opgeven bestond niet.

Soms dacht Casper dat het huis op een dag zou instorten onder het gewicht van alles wat er niet werd gezegd. Zoveel woorden bleven binnen. Dat hij verdrietig was. Dat hij verlangde naar één keer een arm om zich heen. Dat hij bang was voor de kwade stem van zijn vader, voor het moment waarop die stem zou kantelen. Dat hij zich afvroeg waarom hij zich nooit echt thuis voelde, in het enige huis dat hij kende. Maar wie zou daarnaar luisteren? Wie zou het begrijpen? De vragen bleven onder zijn huid, waar ze een eigen leven begonnen te leiden, stil groeiend als iets in het donker.

's Avonds, in het donker van zijn kamer, voerde hij soms hele gesprekken in zijn hoofd. Met iemand die luisterde. Iemand die knikte, die zei dat het niet zijn schuld was, die vroeg hoe zijn dag was geweest en het antwoord echt wilde horen. Die iemand bestond niet, en toch hielp het om te doen alsof. Het was makkelijker om te praten tegen een stem die hij zelf verzoon, dan te zwijgen tegenover de mensen die er echt waren en toch niet luisterden. Hij viel dan in slaap met dat denkbeeldige gesprek nog nagalmend in zijn hoofd, en het was bijna genoeg. Bijna.

Die woonkamer, dat huis, die stilte — het waren voor hem meer dan herinneringen. Het waren fundamente. En als een fundering op koude, kille grond wordt gegoten, dan groeit er iets kroms op. Geen kind hoort zich zo te voelen. Geen kind zou moeten leren zwijgen in plaats van spreken. Geen kind zou zichzelf onzichtbaar moeten maken om in vrede te kunnen leven onder zijn eigen dak.

Maar dat was precies wat Casper deed. Hij werd het kind dat gehoorzaamde. Het kind dat zich aanpaste, dat de sfeer aanvoelde nog voor iemand iets zei, dat wist wanneer het beter zweeg en wanneer het onzichtbaar bleef. Het kind dat uitblonk op school, niet uit ambitie, maar omdat een goed rapport tenminste veilig was. Hij had geleerd dat cijfers soms iets losmaakten wat woorden nooit deden — geen knuffel, geen schouderklop, maar heel misschien, op een goede dag, een klein knikje van goedkeuring. En in een wereld waar liefde zo schaars was, leer je genoeg nemen met kruimels. Je leert ze zelfs koesteren, alsof het een volledige maaltijd is.

Wat overbleef, was een jongen die zich niet ten volle kon ontplooien. Die al veel te vroeg leerde wie hij moest zijn om conflicten te vermijden, en die zichzelf begon te kneden naar wat anderen van hem verwachtten — tot de vorm belangrijker werd dan de inhoud, en hij op een dag in de spiegel zou kijken zonder goed te weten wie daar terugkeek.

En ergens in de verte, in die koude woonkamer, tikte de klok gewoon verder. Traag. Onverstoorbaar. Alsof er nooit iets was gebeurd, alsof er nooit iets gebeurde. De vensterbank was leeg, en de kamer bleef koud — hoe hoog de verwarming ook stond.

Drie

Een kind tussen muren

Het geluid van de scooter kondigde de dag aan nog voor die goed en wel begonnen was. Beneden in de garage sloeg de motor aan, een schor gebrom dat door de vloer trilde tot in Caspers kamer, en hij wist: het was tijd. Hij trok zijn boekentas op zijn rug, veel te groot voor zijn smalle schouders, en liep de trap af met de tegenzin van iemand die naar iets loopt wat elke ochtend opnieuw pijn doet, maar dat niet te vermijden valt.

Elke ochtend verliep volgens hetzelfde onwrikbare stramien. Wakker worden nog voor de wekker, want te laat komen was geen optie, en dat wist zijn lichaam intussen beter dan hijzelf. Aankleden in de kou van zijn kamer, de kleren die zijn moeder had klaargelegd, want ook daarin had hij weinig te kiezen. Beneden stond het ontbijt al op tafel: een boterham met choco, een glas chocomelk, en de aansporing om op te schieten nog voor hij de eerste hap had genomen. Hij at snel, met de klok in zijn nek en zijn moeder al in haar jas, de scootersleutel rinkelend in haar hand als een aftelklok. Er werd niet gepraat aan tafel, ook 's ochtends niet. Er werd gegeten, en dan werd er vertrokken. Zo begon elke dag: niet met een goedemorgen, maar met een tijdslimiet.